

مجله حقوقی

دوره ۸ - شماره ۲۳ - بهار ۱۴۰۴

- تحلیلی بر مقایسه تغییرات اساسی در مقررات یو.سی.پی ۵۰۰ و یو.سی.پی ۶۰۰
همایون مافی، سودابه اسدیان
عدالت قضایی در قوانین کیفری اسلام
ابوالفتح خالقی، مریم خلیل دخت
تأثیر بیماری‌های فراگیر بر گسترش تروریسم
محسن مولائی فرد، هادی مسعودی
بزه دیدگی زنان در خانواده: راهکارها و مبانیت حمایت کیفری از آنان
سیدعلیرضا میرکمالی، زهرا محمودی، امید زینالی
چالش‌ها و راهبردهای اجرایی شدن حجاب و عفاف
محمود حبیبی تبار، ترگس زندی علی آبادی
نقد آیین نامه ماده سوم قانون الزام به ثبت رسمی معاملات اموال غیرمنقول
کوثر نظری، ابراهیم باقوتی
مطالعه تطبیقی اصل حسن‌نیت در حقوق ایران و فرانسه بر پایه اصلاحات ۲۰۱۶
اکبر عظیمی
واکاوی شناسایی حق بر محیط زیست در پرتو اسناد بین المللی و رویه های قضایی
مونا دوانلو
تأملی در روند هوش مصنوعی در پیشگیری از جرم
علی نجفی، سیدمحسن موسوی
نابرابری جنسیتی در اشتغال زنان استان سیستان و بلوچستان: بررسی عوامل اجتماعی و سیاسی
ابوالحسن جنتی، زینب هاشمی باغی
نقد و تحلیل تطبیقی ماهیت قراردادهای هوشمند در نظام‌های حقوقی ایران و ایالات متحده آمریکا
امل سلیمانی، مریم اسکندری
تحلیل تطبیقی جرم تصرف عدوانی اموال منقول در حقوق ایران و انگلستان: مبانیت، ارکان و ضمانت های اجرایی
امیرمحمد ماهرخ، سعید بابایی
صلح در حقوق ایران: تحلیل تطبیقی با دیگر راه های حل و فصل اختلافات
محمدباقر پارساپور، اعظم لطفی نیستانک
آثار حقوقی و پیامدهای استناد به قاعده ضرورت در حقوق بین‌الملل
سیدمحمدپیرام بطحایی
تحلیل جرایم مرتبط با زمین خواری در حقوق کیفری ایران و فرانسه
وحید کیومرثی
بررسی خسارت ناشی از خسارت در حقوق ایران و کنوانسیون بیع بین المللی کالا
امیرمحمد توکلی، ستایش حاج رحیملی طهرانی
مقایسه تحریم‌های یکجانبه و تحریم‌های شورای امنیت: تحلیل حقوقی و پیامدهای فرامرزی
سیدفواد علوی، علی تقی‌زاده، محمدجواد قصابی‌فرد
جرایم و حوادث ناشی از کار در حقوق ایران و فرانسه
سیماسوداگر
جایگاه حقوقی کاربرد سلاح های شیمیایی از سوی عراق علیه ایران از منظر حقوق بین الملل
سارا فرزادی مهر، مجتبی نظیف، قاسم مقدمیان، اسماعیل عموری
سیاست جنایی مجازات های جایگزین‌های حبس در جرایم نبروهای مسلح ایالات متحده آمریکا
امیرحسن ابوالحسنی، سیدحبیبی علوی، الهام زارع
قرارداد حمل و نقل کالا در نظام حقوقی ایران و فرانسه
مهشید سادات طبایی، فهیمه طاهرلو
استقرار قوانین هوش مصنوعی در مبارزه با پولشویی و بازیابی دارایی‌ها
علی موید احمدی، امیررضا محمودی
مالکیت مریخ در پرتو معاهده فضای ماورای جو ۱۹۶۷ میلادی: تحلیل حقوقی تعارضات و راهکارها
مهدی قره داغی
تحلیل سیاست کیفری قانونگذار ایرانی در قبال جرایم تروریستی: چالش‌ها و راه کارها
مصطفی رضایی
تعارض اصول حاکم بر اراضی شهری با حقوق مالکانه در نظام حقوقی ایران
سیدمحمدباقر حقایقی، فرزین یزدان پناه، حمیدرضا کناری زاده
بررسی فقهی-حقوقی عدم لزوم ترتیب اثر به شرط حق طلاق زوجه در عقدنامه های نکاح
وحید پارسایی دادرس
جایگاه تفسیر قرارداد در نظام حقوقی ایران
اصلان علیزاده، اسماعیل حسینی
اجرای آرای دیوان داوری ورزش در سطح ملی
سپیده احمدیان فرد
چبران خسارت ضرر شخصی در شبه جرم و مصادیق آن در قوانین کیفری: بررسی حقوقی و قضایی
میثم حسینی زاده
بررسی فقهی و حقوقی لجاج مصنوعی در ایران
فاطمه معزی، هانیه اکبری، هادی روستا

A Comparative Study of the Principle of Good Faith in Iranian and French Law Based on the 2016 Reforms

Akbar Azimi

Master of Business Law, University of Judicial Sciences and Administrative Services, Tehran, Iran

مطالعه تطبیقی اصل حسن نیت در حقوق ایران و فرانسه بر پایه اصلاحات ۲۰۱۶

اکبر عظیمی

کارشناس ارشد حقوق شرکت‌های تجاری، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، تهران، ایران

akbar.azimi7@gmail.com
<http://orcid.org/0009-0003-3528-9211>

Abstract

In French law, concerning the 2016 amendments to the Code of Obligations, the most changes have been related to the principle of good faith, and in addition to its new position among the key principles governing contracts, the field of good faith has also expanded. Accordingly, Article 1104 of the French Civil Code has accepted the general rule of good faith, and compliance with this principle is necessary and essential at all stages of the contract, and even the agreement of the contracting parties to the contrary has no effect. Given such an approach, in this research, we seek to answer the question of how the principle of good faith has been objectively manifested in Iranian and French law? The purpose of this research is to examine this principle in domestic law based on the 2016 amendments to the French Code of Obligations. The research method is descriptive-analytical and written in a library format with a theoretical approach and a comparative method on the laws and regulations of the two countries, relying on documented and substantiated sources. Finally, we will find that in the Iranian legal system, the recognition of general legal principles such as good faith provides the opportunity for respected judges to use this principle in the trial of claims related to contracts and family and the like, to engage in judicial interpretation of laws and create judicial procedures, and also gives the courts more room to play a role in cases of silence, ambiguity, brevity, and contract defects, and in this way, possible contractual gaps are filled with court intervention.

Keywords: Good Faith, Fairness, French Law.

چکیده

در حقوق فرانسه با توجه به اصلاحات ۲۰۱۶ میلادی قانون تعهدات، بیشترین تغییرات مربوط به اصل حسن نیت بوده و علاوه بر جایگاه جدید آن در بین اصول کلیدی حاکم بر قراردادهای حوزه مربوط به حسن نیت نیز توسعه پیدا کرده است. بر این اساس ماده ۱۱۰۴ قانون مدنی فرانسه، قاعده عام حسن نیت را مورد پذیرش قرار داده و رعایت این اصل در تمام مراحل قرارداد لازم و ضروری می‌باشد و حتی توافق متعاقدين برخلاف آن فاقد اثر است. با توجه به چنین رویکردی، در این پژوهش به دنبال پاسخ این سؤال هستیم که اصل حسن نیت در حقوق ایران و فرانسه به چه شکلی نمود عینی داشته است؟ هدف از این پژوهش، بررسی این اصل در حقوق داخلی و بر پایه اصلاحات قانون تعهدات فرانسه ۲۰۱۶ میلادی است. روش انجام تحقیق توصیفی- تحلیلی و به صورت کتابخانه‌ای با رویکرد نظری و روش تطبیقی بر حقوق و قوانین دو کشور با تکیه بر منابع مستند و مستدل نگارش شده است. در نهایت خواهیم یافت که در نظام حقوقی ایران شناسایی اصول کلی حقوقی همچون حسن نیت برای قضات محترم این فرصت را فراهم می‌آورد تا با بهره‌گیری از این اصل در دادرسی دعاوی مربوط به قراردادهای خانواده و مانند آن به تفسیر قضایی قوانین و ایجاد رویه قضایی مبادرت نمایند و همچنین به دادگاه‌ها مجال بیشتری برای ایفای نقش در موارد سکوت، ابهام، اجمال و نقص قرارداد می‌دهد و از این طریق خلأهای محتمل قراردادی با مداخله دادگاه تکمیل می‌شود.

واژگان کلیدی: حسن نیت، انصاف، حقوق فرانسه.

ارجاع:

عظیمی، اکبر؛ (۱۴۰۴)، مطالعه تطبیقی اصل حسن نیت در حقوق ایران و فرانسه بر پایه اصلاحات ۲۰۱۶، تمدن حقوقی، شماره ۲۳.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author (s) , with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) , which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

CC BY NC SA

مقدمه

امروزه اصل حسن نیت، یکی از قواعد مهم در حوزه حقوق تعهدات است که در مرحله انعقاد، اجرای قرارداد، تفسیر و حتی در مرحله مذاکرات قبل از قرارداد، نقش به سزایی ایفاء می‌کند. در جامعه‌ای که حسن نیت حاکم است تنظیم روابط حقوقی، مطمئن‌تر، ساده‌تر و کم هزینه‌تر خواهد بود. در مبادلات تجاری بین‌المللی نیز توجه ویژه‌ای به حسن نیت شده است؛ به‌طوری که به‌عنوان اصل اساسی در روابط تجاری بین‌المللی تلقی شده که هم در زمان انعقاد قرارداد و هم در زمان اجرای عقد معتبر است. طبق ماده ۱۱۰۴ قانون مدنی فرانسه، طرفین یک قرارداد باید در مذاکرات پیش قراردادی، تشکیل قرارداد و اجرای قرارداد حسن نیت داشته باشند. یعنی اگر شخصی در فرانسه با سوء نیت و اهدافی غیرمعارف قراردادی منعقد سازد، قاضی می‌تواند در صحت این قرارداد دخالت نماید تا حقوق شخصی که از وی سوءاستفاده شده حفظ گردد (کریمی و سلیمیان، ۱۴۰۰، ۲۳۵).

اما در ایران صرفاً لازم است قرارداد خلاف شرع، اخلاق حسنه و نظم عمومی نباشد تا دیگر غیرنافذ باشد هرچند از شروط غیرمنصفانه مملو باشد و یا اصل حسن نیت نیز رعایت نشده باشد. مانند سوءاستفاده از اضطرار که در حقوق کشورهای خارجی از جمله فرانسه، قابل بررسی و تجدیدنظر است هرچند ناشی از اراده طرفین عقد باشد. اصل حسن نیت و سوءاستفاده از حق در سیستم قضایی کشور ما محل اختلاف نظر است و تأثیر شگرفی در عدالت قضایی ایران دارد و همان‌طور که جوامع بشری رشد می‌کنند قوانین هم باید در راستای آن رشد کنند.

با توجه آنچه در بالا عنوان شد به بررسی و مقایسه اصل حسن نیت و سوءاستفاده از حق در حقوق کشورهای فرانسه و ایران می‌پردازیم بلکه بتوانیم به سهم خود مانعی را از سر راه نظام قضایی کشورمان برداریم. شایان ذکر است که درباره عنوان فوق الذکر، امکان یافتن موارد مشابه صرفاً در خود عنوان انتخابی که قبلاً نسبت به آن بررسی و تحقیق صورت گرفته است وجود خواهد داشت، اما به گمان نگارنده و با بررسی موارد خاص دیگر، پژوهش مورد انتخاب در محتوا تفاوت‌های چشمگیری دارد. در عنوان پیشنهادی فوق نسبت به سایر نظام‌های حقوقی بین‌المللی با توجه به این که موضوع مربوط به اصل حسن نیت جنبه بین‌المللی دارد، بررسی اجمالی جهت استخراج نتایج و پیشنهادات مناسب‌تر و مستند قرار دادن آن‌ها نیز، مطالعه و پژوهش لازم به عمل خواهد آمد. جزئی بودن پژوهش، امکان یافتن منابع متعدد فقهی و حقوقی داخلی و همچنین مقاله‌های خارجی، مطالعه و نقد پرونده‌های قضایی مرتبط و متعاقباً منفعت قضایی از طریق نقد آراء و ارائه پیشنهادات از اوصاف پژوهش پیشنهادی است.

بنابراین، در مبحث اول مفهوم اصل حسن نیت در حقوق ایران و فرانسه، در مبحث دوم ضمانت اجرای اصل حسن نیت در حقوق ایران و فرانسه از جمله بطلان قرارداد، مطالبه خسارت و تعدیل قرارداد، در مبحث سوم کاربرد اصل حسن نیت در آرای قضایی مورد بررسی قرار گرفته و نهایتاً نتیجه و پیشنهادات ارائه می‌گردد.

۱- مفهوم اصل حسن نیت در حقوق ایران و فرانسه

حسن نیت به عنوان یک اصل و مفهوم حقوقی، ترجمه شده اصول حقوقی کشورهای دیگر است. این موضوع زمانی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که برخی از حقوقدانان به علت ابهام و انعطاف این مفهوم، ارائه تعریفی از آن را بسیار دشوار می‌دانند. حسن نیت ترکیبی اضافی از دو کلمه «حسن» و «نیت» می‌باشد که در حقوق قراردادها معمولاً همراه با تعبیر «معامله منصفانه» به کار می‌رود (اسکینی و نیازی شهرکی، ۱۳۸۶، ۴).

حقوقدانان فرانسوی معتقدند حسن نیت «راهنمای صادق و درست» است و «حسن نیت برای طلبکار نیز همانند بدهکار ضروری است» و برای تعیین مفاد آن باید احراز شود که «صداقت مقتضی انجام چه چیزی می‌باشد؟» و بعضی افزوده‌اند که حسن نیت «فقدان قصد بدخواهی^۱ است» (انصاری، ۱۳۸۸، ۶۹).

برخی دیگر از حقوقدانان فرانسوی از میان معانی مختلف حسن نیت، دو معنای کلی و مستقل برای این مفهوم ارائه داده اند: از یک طرف، «درستکاری در اعمال حقوقی» و به طور خاص در قراردادهایی که مبتنی بر اعتماد است و از طرف دیگر، «تصور اشتباه و قابل اغماض» که به منزله یک حق مورد حمایت قرار گرفته است (امینی و سیفی بناب، ۱۳۷۵، ۱۹۴). مرحوم دکتر کاتوزیان، اگرچه قاضی را از استناد مستقیم به «اجرای با حسن نیت» قراردادها ممنوع دانسته، اما اثر پنهان این قاعده را در اجرای عقود از مسلمات شمرده‌اند. ایشان معتقد است که «حسن نیت در قراردادها ایجاب می‌کند که طرفین قرارداد از دروغ و کتمان پرهیزند» (کاتوزیان، ۱۳۷۶، ۳۳).

قانونگذار فرانسه در سال ۲۰۱۶ میلادی در ماده ۱۱۰۴ قانون مدنی فرانسه، رعایت حسن نیت را در زمان مذاکره، تشکیل و اجرای قراردادها لازم دانسته است. این ماده بدون ارائه تعریفی از حسن نیت، صرفاً به تحلیل آن در تمام مراحل قرارداد توجه کرده است (عظیمی، ۱۴۰۲، ۹). و یا در تعریفی دیگر از حسن نیت می‌توان بیان کرد: هریک از طرفین ملزم می‌باشند که در مذاکرات قراردادی و در زمان انعقاد قرارداد با انصاف و صادق باشد و بعد از وقوع قرارداد نیز در تفسیر و اجرای تعهدات و نیز اعمال حقوق خود صادقانه و منصفانه عمل کند (ابراهیمی، ۱۳۸۸، ۶۷).

۲- ضمانت اجرای اصل حسن نیت در حقوق ایران و فرانسه

ضمانت اجرا نوعی وسیله جلوگیری از تجاوز به حق و تبعیت افراد از قانون محسوب می‌شود و ارزش واقعی هر نظام حقوقی بسته به کارایی سازوکار اجرایی آن است (مافی، ۱۳۹۴، ۱۳۵). بر این اساس، خاتمه دادن به قرارداد از طریق فسخ، ابطال یا تعدیل قرارداد توسط طرفین یا اعلام بطلان و بی اعتباری قرارداد در قانون یا رویه قضایی دادگاه‌ها و مراجع داوری از ابزارهای حقوقی به کار گرفته شده به عنوان ضمانت اجرای نقض حسن نیت یا اقدام مغایر با حسن نیت است (Maurie, 2020, 215).

اصل حسن نیت در حقوق قراردادهای فرانسه به عنوان یک قاعده کلی در ماده ۱۱۰۴ قانون مدنی تصریح شده و طرفین را موظف می‌کند که در تمام مراحل قرارداد، از مذاکره تا اجرا و خاتمه، با صداقت و انصاف رفتار کنند. این اصل نه تنها به عنوان یک الزام اخلاقی، بلکه به عنوان یک قاعده حقوقی دارای ضمانت اجراهای مشخصی است. نقض حسن نیت می‌تواند پیامدهای حقوقی متعددی داشته باشد، از جمله بطلان قرارداد، تعدیل مفاد آن، یا الزام به جبران خسارت ناشی از رفتار ناعادلانه (Terré, 2021, 98).

۱-۲- بطلان قرارداد

مطابق قانون بیمه مصوب ۱۳۱۶ اصل حسن نیت از عوامل اساسی تنظیم رابطه بین تعهدات طرفین در قرارداد بیمه است. بیمه گذار و بیمه گر باید با حسن نیت کامل و اعتماد متقابل نسبت به یکدیگر عمل نمایند. رعایت حد اعلای حسن نیت از جانب طرفین به ویژه بیمه گذار ضروری و اجتناب ناپذیر است. بیمه گذار باید تمام اطلاعاتی را که جنبه اساسی و مهم دارند در اختیار بیمه گر قرار دهد، تا بدین طریق بیمه گر، به تخمین و تعیین حق بیمه بپردازد. تعهد دادن اطلاعات بر عهده بیمه گذار گذاشته شده است. ضمانت اجرای تخلف از چنین وظیفه‌ای در ماده ۱۲ قانون بیمه مصوب ۱۳۱۶ بطلان پیش‌بینی شده است (انصاری و عسکری دهنوی، ۱۳۹۲، ۹۵). در حقوق فرانسه هرگونه سکوت و کتمان که منجر به جهل طرف دیگر نسبت به وضعیت و شرایط دقیق قرارداد گردد، دارای ضمانت اجرا از جمله بطلان است (Ghestin, 2019, 134).

۲-۲- مطالبه خسارت

حکم به جبران خسارت از پرکاربردترین و مناسب‌ترین ضمانت اجرای عدم رعایت حسن نیت یا رفتار مغایر با حسن نیت در مراحل مذاکره، انعقاد و اجرای قرارداد یا در اعمال حقوق ناشی از آن است. در طول مذاکرات مقدماتی و تشکیل قرارداد، به دلیل عدم وجود یک رابطه قراردادی بین طرفین، ضمانت اجرایی چون حق فسخ، ابطال یا استناد به بطلان قرارداد موضوعیت ندارد و لذا در این مرحله، ضمانت اجرای نقض حسن نیت یا رفتار خلاف حسن نیت، مانند قطع ناگهانی مذاکرات، عدول با سوءنیت از ایجاب، افشای اطلاعات و اسراری که در نتیجه مذاکرات قبلی به دست آمده و مانند آن، حکم به جبران خسارت وارد به طرف مقابل است.

در حقوق فرانسه با تکیه بر نظریه سوءاستفاده از حق، حق امتناع از انعقاد قرارداد که نتیجه اصل حاکمیت اراده و آزادی قراردادی است، در صورتی که پس از مذاکرات طولانی و به‌طور غیرمنتظره و غیرمتعارف باشد، منافی با حسن نیت محسوب شده، بر مبنای تقصیر غیرقراردادی سوءاستفاده از حق، طرف قرارداد مسئول جبران خسارات ناشی از آن است. پس از تشکیل قرارداد و به عبارتی در اجرای قرارداد و اعمال حقوق ناشی از آن نیز ضمانت اجرای جبران خسارت قابل استفاده است. بنابراین، عدم رعایت حسن نیت در استناد به حقوق و ضمانت اجرای مزبور ممکن است منجر به عدم اعتبار اعمال حق

مزبور و محکومیت به جبران خسارت وارد گردد (ابراهیمی، ۱۳۸۸، ۸۸).

در حقوق فرانسه شناخت و تبیین صحیح حقوقی و قانونی اصل حسن نیت برای زیان دیده جهت جبران خسارت می‌تواند در برقراری تعادل قراردادی و ایجاد یک ارتباط مناسب اقتصادی کمک شایانی نماید. جبران خسارت خواه ناشی از نقض تعهدات قراردادی باشد یا مربوط به تعهدات غیرقراردادی باشد، یکی از مهم‌ترین نهادهای مدنی در هر نظام حقوقی است (رفیع پور طهرانی و همکاران، ۱۴۰۰، ۸۹۴). در نظام حقوقی فرانسه، مبانی نظری جبران خسارت ناشی از نقض قرارداد بر مبنای منفعت عمومی توجیه شده و عمدتاً بر مبنای اصل حفظ منفعت عمومی، اصل احترام به حقوق مکسب و اصل لزوم ارائه اطلاعات توجیه می‌شوند. از شرایط امکان مطالبه خسارت، قابلیت پیش‌بینی خسارت ناشی از نقض قرارداد توسط خواننده در زمان انعقاد قرارداد است. بر اساس این شرط که از حقوق فرانسه^۲ گرفته شده، خسارت‌های طبیعی و عادی ناشی از نقض قرارداد که در زمان انعقاد قرارداد قابل پیش‌بینی بوده و به‌صورت متعارف مورد توجه طرفین بوده، قابل مطالبه است و باید توسط نقض‌کننده قرارداد، جبران شود اما زیان‌های استثنائی و نامتعارف از جمله ضررهای دور و غیرمستقیم که به‌صورت عادی ورود آن پیش‌بینی نمی‌شود، قابل جبران نخواهد بود (Chénédé, 2017, 250).

۲-۳- تعدیل قرارداد

کارکرد تعدیلی حسن نیت از مهم‌ترین نقش‌های حسن نیت است که قضات از طریق آن به تعدیل مفاد قرارداد و انطباق آن با اوضاع و احوال جدید استفاده می‌کنند. مرکز اصلی اعمال این بعد حسن نیت در اجرا یا عدم اجرای قراردادی است که با اوضاع و احوال معین از نظر شرایط اجتماعی، اقتصادی، قانونگذاری، پولی و بانکی منعقد شده است و در این اوضاع و احوال، به‌خصوص در قراردادهای درازمدت تا هنگام اجرای قرارداد آن چنان تغییری اساسی و بنیادی ایجاد می‌شود که اجرای قرارداد برای متعهد سخت و دشوار شده و اجرای آن در چنین شرایطی موجب ضرر فاحش و نامعقول می‌شود (حاجی پور، ۱۳۹۰، ۹۰).

در تعدیل قرارداد چون طرفین بر مبنای قاعده حسن نیت قصد اضرار به یکدیگر را ندارد، هریک با

قصد کسب سود و منفعت متعارف نسبت به انعقاد قرارداد اقدام نموده‌اند. جهت اجرای مفاد چنانچه مانعی پیش آید که متناسب به عمل طرفین نبوده و قابل پیش‌بینی نبوده است به نحوی که اجرای قرارداد را منتفی نمی‌نماید. لکن ایفای تعهدات قراردادی را با دشواری روبرو می‌سازد بحث تعدیل قرارداد و نظریه عدم پیش‌بینی مطرح می‌گردد.

طبق اصل حسن نیت وقتی به دلیل اوضاع پیش‌بینی نشده اجرای تعهد گزاف می‌شود. فشار آوردن دائن به مدیون جهت اجرای عین تعهد که در حال حاضر با توجه به اوضاع و احوال غیرقابل پیش‌بینی به ضرر مدیون تغییر یافته مخالف حسن نیت است و مبنای تعدیل قرارداد قرار می‌گیرد. اکثر نظام‌های حقوقی و حتی آن‌هایی که از ابتدا از رویکرد فرانسوی پیروی کرده‌اند مانند حقوق مصر، تعدیل قرارداد را بر مبنای حسن نیت پذیرفته‌اند. این مسئله یا از طریق پیش‌بینی صریح تعدیل قرارداد و در صورت تغییر شرایط انجام می‌گردد یا از طریق توسل به اصل کلی حسن نیت در جهت تعدیل قرارداد.

در حقوق فرانسه، برای آن که قرارداد، تصحیح شود، باید با نقصی آمیخته باشد که آن را باطل کند یا با بطلان مواجه شود. اما اگر معتبر یا صحیح باشد و به چنین نقصی آمیخته نباشد، هر تغییری که در آن اتفاق صورت می‌گیرد، تصحیح آن محسوب نمی‌شود (Jamin, 2022, 32). بنابراین، هرگونه تغییر در یکی از عناصر قرارداد، چه با کاهش و چه با افزایش، تصحیح قرارداد محسوب نمی‌شود. بنابراین، تغییری که در قرارداد صحیح، بی‌عیب و نقص ایجاد شده است، اصلاحیه قرارداد محسوب می‌شود، زیرا قانونگذار، قدرت و اختیار اصلاح این قرارداد (بی‌عیب و نقص) را به قاضی داده است تا عدالت بین طرفین قرارداد را برقرار کند، نه این که قرارداد را از بطلان و بی‌اعتباری یا مواجهه با آن نجات دهد، زیرا این قرارداد نه باطل بوده و نه تهدید به فسخ شده، بلکه عقد صحیحی است که قابل اصلاح و تغییر است. این مسئله به تعدیل قرارداد معروف است (سهرابی و همکاران، ۱۴۰۰، ۱۸۸).

این مهم که راه‌حل بین تعارض منافع فردی و جمعی است و اعمال آن از طریق مکانیزم اداره قرارداد و با تکیه بر اخلاق قراردادی و حسن نیت قراردادی و همچنین کارایی اقتصادی قراردادی حاصل می‌شود، تنها راهکار قابل پذیرش و حافظ نظم عمومی، امنیت قراردادها و حاکمیت اراده است (ره پیک و صحراپی موانه، ۱۳۹۸، ۲۳۷).

۳- حسن نیت در آرای قضایی

در دادنامه^۳ دادگاه تجدیدنظر استان کردستان به اصل حسن نیت بدین شرح مورد استفاده قرار گرفته است: در دادرسی مرحله نخست خانم... با وکالت آقای... دعوایی به خواسته ابطال اسناد رسمی انتقال هفت پلاک ثبتی به شرح منعکس در دادخواست را به سبب عدم رعایت مصلحت از ناحیه وکیل به طرفیت آقای... با وکالت آقای...، آقای... و آقای... مطرح نموده و در تشریح خواسته خود ابراز داشته است در هنگام اقامت در خارج از کشور طی وکالتنامه تنظیمی در دفتر اسناد رسمی شماره نهم شهرستان سقز اختیار اداره و نگهداری از اموال خود را به مرحومه... اعطاء کرده و لکن وکیل منتخب بدون رعایت غبطه وی و پرداخت ثمن چهار باب مغازه و سه باب منزل مسکونی ایشان را بدو به خود و متعاقباً به خواندگان منتقل نموده است. قاضی محترم شعبه سوم عمومی حقوقی شهرستان سقز بدون انجام تحقیقی در باب جزئیات امور موضوعی مورد نزاع نظیر کیفیت انعقاد قراردادها و میزان عوض پرداختی و صرفاً با تکیه بر اطلاق شرط صلاحدید منعکس در وکالتنامه و اصل ضرورت حفظ اعتبار اسناد رسمی طی دادنامه^۴ مبادرت به اخذ تصمیم نموده و خواسته خواهان نخستین را مردود اعلام نموده است.

دادگاه در مقام بازبینی رای پژوهش خواسته، عدم مذاقه محکمه نخستین در جزئیات موضوعی ترافع و همچنین هر دو استدلال مبنای تصمیم را نقدپذیر می‌داند. زیرا:

اول- در فرایند قضاوت هیچ گاه واقعه محض با قاعده محض وجود خارجی ندارد. واقعه آن زمان موجودیت دارد که موضوع اجرای قاعده حقوقی گردد و قاعده حقوقی آن گاه واجد اثر است که بر واقعه‌ای منطبق شود. به همین سبب قاضی هنگام تأمل واقعه را همچون ماده قاعده و قاعده را همچون شکل واقعه در نظر می‌گیرد و پس از طی سیری دیالکتیک از واقعه به قاعده و قاعده به واقعه نتیجه تصمیم را در قالب استدلال بیان می‌کند و قضاوت به حق نتیجه بده بستانی میان امر حکمی و موضوعی و همیشه ناظر به یک قضیه خاص است. پس اولاً بیان قواعد کلی حقوقی به عنوان مبنای تصمیم (نظیر اصل اعتبار اسناد رسمی) بی‌توجه به جزئیات واقعه و تبعات اجحاف‌آمیز آن به دور از منطق قضاوت است. دوماً،

۳- دادنامه شماره ۱۴۰۱/۰۴/۲۸ مورخ ۱۴۰۱/۴/۲۸

۴- شماره ۱۴۰۰/۴/۲۹۹۵۰۴۸

دادرس در مقام حمل قاعده بر واقعه باید عادلانه رفتار کند آن چنان که بتواند بخواهد عمل او قاعده جهانی و عام شود و در تفسیر عادلانه حقوق نیز عدالت را چون انصاف و انصاف را نیز به قاعده طلایی نصیح تحویل نماید که آنچه به خود نمی‌پسندد به دیگران نیز نپسندد.

دوم- هرچند امنیت حقوقی ناشی از اعتبار اسناد رسمی به مثابه یکی از اصول حاکم بر نظام حقوقی ریشه در کارکردهای اساسی نظیر ثبات، حمایت دائمی از حق‌ها، قطعیت قواعد و ایجاد اعتماد به نظام حقوقی دارد اما این اصل نیز خالی از استثناء نبوده و محاط در مرزهای معقول خود است. چنان که دارنده سند رسمی فاقد حسن نیت نمی‌تواند با تکیه بر اصل اعتبار رسمی و سوءاستفاده از این الزامات شکلی به حقوق دیگران تجاوز کرده و اصول اخلاقی را زیر پا بگذارد. سوءنیت در اقدام به معامله و عندالاقضاء تبانی با انتقال‌دهنده شخص را با ضمانت اجرای بی‌اعتباری عمل حقوقی و بطلان سند تنظیمی مواجه می‌سازد.

سوم- نتیجه شرط صلاحدید وکیل چیزی بیش از اعطای صلاحیت اختیاری به وکیل به مثابه حق و قدرت انتخاب میان طیفی از گزینه‌های بدیل معقول و متوازن در وضعیت‌های گوناگون پیش رو نیست و تبعاً امکان کنترل قضایی اقدامات ناشی از اعمال این قسم صلاحیت محل تردید نمی‌باشد. حال محکمه پژوهش متکی به دلایل ذیل اقدام وکیل در انتقال پلاک‌های ثبتی به خود و متعاقباً انتقال آن به پژوهش خواندگان بدون تعیین هیچ مابه‌ازایی و تبعاً عدم پرداخت عوض به مالک را شایسته حمایت ندانسته و به لحاظ عقلانی و اخلاقی نبودن این قراردادها، آن‌ها را خارج از اختیارات حاصل از شرط صلاحدید و بالتبع خارج از قلمرو اصل صحت می‌داند:

اول- حقوق راجع به وظیفه به حقوقی اطلاق می‌گردد که به افراد جهت انجام وظیفه‌ای خاص در راستای حفظ منافع دیگری تفویض می‌گردد و طبیعی است که این حق می‌بایست در راستای همان وظیفه با لحاظ مصالح دیگری اعمال شود. تکلیف وکیل به رعایت غبطه و مصلحت موکل در تصرفات و اقدامات نیز از جهت مبنایی بدین لحاظ است که اساساً نیابت و اذن اعطایی به موجب عقد وکالت در حدود مصرح در وکالتنامه یا در حدودی که به قرائن یا به اقتضای عرف و عادت داخل در حدود اختیارات وکیل است به‌طور ضمنی مقید به ضرورت رعایت مصلحت موکل است. این تکلیف ریشه در

حکم قانون^۵ و اراده نوعی قابل انتساب به طرفین دارد و تردیدی نیست که اقدام وکیل در انتقال مال به نحو تبرعی یا به کمتر از ثمن المثل به لحاظ خروج از مقتضای متعلق اراده غیرنافذ است.

دوم - اعطای سلطه و اختیار شخص به دیگران به مثابه ثمره عقد و کالت امری خلاف اصل و استثنایی است.^۶ بر این بنیاد در تعیین حدود اختیارات وکیل در مقام تردید بایستی با توسل به تفسیر مضیق به قدر متیقن اکتفاء نموده و امکان انتقال نامتعارف اموال موکل را منتفی دانست. چنان که در نگرش اقتصادی نیز بر ضرورت تفسیر مضیق شروط قراردادی برای منتفی ساختن زمینه‌های فرصت طلبی و جلوگیری از بروز رفتار فرصت طلبانه تأکید شده است. مبتنی بر این منطق از شرط صلاحدید، واگذاری زمام امر به نحو مطلق به وکیل و به فراموشی سپردن مصالح موکل فهم نمی‌شود.

سوم - رابطه وکیل و موکل از مصادیق بارز روابط مبتنی بر اعتماد و صداقت است. در این قسم روابط به دلایلی همچون اعتماد، موکل نوعاً در معرض پذیرش اقدامات وکیل و تحت تفوق او است. لب و جوهره این روابط وظیفه وفاداری و سنگ بنای وظیفه وفاداری تعهدی حقوقی است که فرد مورد اعتماد تمام تلاش خود را نه برای منفعت خویش بلکه برای مصلحت کامل موکل به کار می‌گیرد و از پرداختن به معاملات به نفع خود و تحصیل منافع معارض باز داشته می‌شود. روشن است که شرط صلاحدید وکیل نیز هیچ گاه در خلاء انشاء نمی‌شود و به همین فضای توأم با اعتماد تعلق دارد و لزوم توجه به «فضای حقوقی تفسیر» اقتضاء دارد که در تفسیر این شرط علاوه بر سیاق اصطلاحات، سایر قواعد ناظر بر روابط حقوقی و فضای اعتمادآمیز حاکم بر آن نیز مورد توجه قرار گیرد. کما این که مبتنی بر آموزه‌های فلسفه تحلیلی نیز واژگان در زمینه خود معنا می‌یابند و با تغییر این زمینه کاملاً طبیعی است که معنای متفاوتی پیدا کنند. آنچه در تفسیر قراردادها حائز اهمیت است زمینه‌ای است که قرارداد در آن منعقد گردیده و محکمه موظف است برای تفسیر قرارداد مقدم بر تکیه به استنتاج از متن قرارداد به زمینه آن توجه کند و فی الجمله اصطلاحات بیان شده در قرارداد همواره بهترین راهکار برای تعیین چانه زنی‌های طرفین نیست هنگامی که توقعات و انتظارات مشترک آنان قابل تعیین است.

۵- ماده ۶۶۷ قانون مدنی

۶- اصل عدم ولایت

چهارم- رعایت اصل حسن نیت با مظاهری چون صداقت در عقیده، رفتار منصفانه، فقدان قصد تقلب و تحصیل امتیازی برخلاف وجدان از جمله تکالیف قطعی وکیل محسوب می‌گردد و بر این اساس از وی انتظار می‌رود برای رعایت حقوق موکل بکوشد و به این تعهد خود به نحو صادقانه، منصفانه و معقولانه پایبند باشد. شرط صلاحدید وکیل اگرچه ممکن است آثار لزوم رعایت مصلحت موکل را در مواردی کمرنگ کند، اما تحت هیچ شرایطی نمی‌تواند از قوت تکلیف رعایت حسن نیت در اعمال وکیل بکاهد.

پنجم- حرمت استفاده بلاجهت اصلی حقوقی و محکی برای شناخت سره از ناسره قواعد حقوقی است. بر بنیاد این اصل هیچ کس نباید از عمل نادرست خود بهره مند شده و بدون سبب مشروع مال دیگری را تصاحب کند. اگرچه به اعتقاد دکتربین حقوقی همین که دارا شدن ناشی از قرارداد باشد نباید آن را بدون سبب شمرد، اما به زعم دادگاه در نظم حقوقی کنونی دارا شدن بلاجهت می‌تواند به مثابه یک منبع مستقل تعهد پذیرفته شده و مستندی موجه برای اعلام بطلان قرارداد باشد. بر این اساس، پوشش تراضی نیز لزوماً سبب روایی دارا شدن ناعادلانه نخواهد بود.

ششم- مخاطره اخلاقی به شرایطی اطلاق می‌شود که کنشگر نفع خود را با لطمه به منافع دیگران به حداکثر می‌رساند بدون آن که هزینه آن را متحمل شود. از نظرگاه اقتصادی قاعده حقوقی می‌بایست با استمداد از الگوهای نظریه بازی به مثابه دانش تحلیل رفتار افراد در موقعیت راهبردی رابطه اصیل و نماینده را به نحوی مدیریت نماید که نماینده انگیزه اقدام به نفع خود و به ضرر اصیل را نداشته باشد و با اعاده مال و یا ارزش اقتصادی آن به موکل از دارا شدن بلاجهت جلوگیری و زمینه بروز مخاطرات اخلاقی و رفتار فرصت طلبانه منتفی گردد.

هفتم- در رویه قضایی و فتاوی فقیهان نیز عدم اعتماد به ظاهر این شرط به روشنی منعکس است و شرط صلاحدید رافع تکلیف وکیل در رعایت مصلحت موکل دانسته نشده است. به زعم دیوان عالی کشور حتی در فرضی که به وکیل اختیار داده شده است که مطابق صلاحدید خود عمل نماید نیز رعایت مصلحت لازم است و فقیهان نیز از این شرط اختیار مطلق وکیل را استنباط ننموده‌اند.

هشتم- مطابق قاعده هرگاه شخص ثالثی که طرف معامله با وکیل قرار گرفته است به ظهور چنین شرطی اعتماد نماید بر مبنای اصل ظهور مورد حمایت است. اما هرگاه با تکیه بر معیارهایی نظیر آگاهی یا

امکان آگاهی ثالث از واقع و عدم رعایت آشکار مصلحت موکل که با تکیه بر اماراتی نظیر تفاوت قیمت فاحش قابل ارزیابی است حسن نیت ثالث منتقل الیه محل تردید معقول باشد ظهور ناشی از شرط صلاحدید نیز قابل استناد نخواهد بود. چنان که در ترافع کنونی نیز کمترین دلیلی بر پرداخت عوض متناسب از ناحیه وکیل و منتقل الیه به مالک ارائه نگردیده و تمامی مایملک مالک تیرعاً به ایشان تملیک شده است.

نتیجه

با توجه به آنچه که در این پژوهش بررسی شد در راستای بررسی اصل حسن نیت در حقوق ایران و حقوق فرانسه بر پایه اصلاحات ۲۰۱۶ میلادی قانون تعهدات فرانسه این نتیجه حاصل می‌شود که اصل حسن نیت در حقوق ایران برگرفته شده از حقوق فرانسه است و در نظام فقهی ما معادل اصل حسن نیت، قاعده احسان می‌باشد که مبتنی بر نیکی و خیرخواهی است. اهمیت این اصل با گذر زمان و پیچیده شدن روابط تجاری و ظهور قراردادهای تجاری بین‌المللی بیشتر گردیده است و امروزه در اسناد و قوانین تجاری بین‌المللی اهمیت خاصی به این اصل داده شده و آن را در قواعد عمومی ذکر می‌نمایند.

این اصل را می‌توان پایه اساسی قرارداد دانست زیرا از مبانی اعتماد متقابل، صداقت و انصاف است. بر این اساس، وجود ضمانت اجرایی برای درست اجرا شدن این اصل لازم و ضروری است و با توجه به این اصل قاضی امکان مداخله در قراردادها را پیدا می‌کند. حسن نیت می‌تواند علاوه بر استحکام بیشتر قراردادها، به تکمیل و یا تصحیح شرایط قراردادی بپردازد. استمرار روابط حقوقی میان اشخاص بدون وجود اعتماد و باور به اعمال طرف دیگر و احترام به این اعتماد از سوی شخصی که طرف دیگر رابطه قرار گرفته است، میسر نیست.

حسن نیت در اجرای قرارداد موجب می‌گردد که طرفین به تعهدات قراردادی خود پایبند باشند، نسبت به اجرای تعهدات خویش با یکدیگر همکاری داشته باشند، از اختیارات قراردادی سوءاستفاده نکنند و رفتاری متناقض با تعهدات خود انجام ندهند. بر این اساس حسن نیت، محدودکننده کنش‌های قراردادی طرفین است و در تکمیل خلاءهای قراردادی، تعدیل و انطباق شرایط قراردادی با اوضاع و

احوال خاص و تفسیر قراردادها نقشی مثبت ایفاء می‌کند. پیشرفت روابط حقوقی و توسعه تجارت میان اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی نیز نشانگر این مطلب است که بیشتر اشخاص در روابط خود با دیگران، خود را ملزم به رعایت این اصل دانسته‌اند.

رعایت این اصل در قراردادها اقتضاء می‌کند که طرفین در راستای رسیدن به هدف مشترک، در نهایت صداقت، جدیت و شفافیت با یکدیگر همکاری داشته و به ارائه اطلاعات بپردازند و ضمن رعایت رازداری نسبت به اطلاعات محرمانه طرف مقابل، منافع یکدیگر را محترم بشمارند. در حقوق فرانسه نیز، حسن نیت در تمامی مراحل قرارداد و در قالب تعهد به جدیت، شفافیت، ارائه اطلاعات، رازداری، مشارکت و مراقبت جلوه‌گر می‌شود و عدم رعایت هریک از موارد فوق از جانب یکی از طرفین قرارداد، ممکن است تقصیر به شمار آمده و هرگاه محرز شود که طرف مقابل برای فراهم نمودن اجرای قرارداد، متحمل هزینه‌هایی شده است، مسئولیت جبران هزینه‌های یاد شده، با طرفی است که برخلاف اصل مزبور رفتار نموده است.

در این راستا، اصل حسن نیت در اجرای قرارداد می‌تواند به‌عنوان یک ضمانت اجرای مناسب مورد توجه قرار گیرد و در موارد اختلاف بین طرفین قرارداد، از جمله زمانی که متعهدله نسبت به نحوه اجرای قرارداد معترض بوده و مطالبه خسارت می‌کند یا یکی از طرفین با توسل به اختیارات قراردادی و با سوءنیت، از برآوردن انتظارات معقول قراردادی طرف مقابل امتناع می‌نماید، پذیرش اجرای با حسن نیت قرارداد توسط یک نظام حقوقی، به مرجع حل اختلاف این امکان را می‌دهد تا با استناد به اصل حسن نیت در اجرای قرارداد، متخلف را به انجام درست و با حسن نیت تعهدات قراردادی یا پرداخت خسارت ملزم نماید.

بنابراین، اهمیت اصل حسن نیت به‌عنوان جامع‌ترین سند در مورد حقوق قراردادها با توجه به این که مهد نظام حقوقی کشور فرانسه است، می‌تواند الگوی قانونگذاری کشور ما قرار گیرد و بر اساس اصل آزادی قراردادی طرفین می‌توانند قراردادشان را تابع این اصول قرار داده و از مزایای حاکمیت آن بهره‌مند شوند و با توجه به رشد پر شتاب روابط اقتصادی و تجاری در صحنه‌های داخلی و بین‌المللی لزوم شناسایی صریح حسن نیت در اصل قراردادها لازم و ضروری است. لذا انتظار می‌رسد قانونگذار کشور ما با درج

صریح این اصل کلی در قوانین موضوعه موجبات پویایی و توسعه قواعد عمومی قراردادها را فراهم سازد، زیرا این اصل زمینه را برای عدالت در معاملات و قراردادها فراهم می‌نماید.

پیشنهاد

با توجه به مطالب فوق‌الذکر، پیشنهادهایی به شرح ذیل ارائه می‌گردد: اول- با توجه به تأثیر و کاربرد حسن نیت در قوانین ایران، لازم است قانونگذار ضمن شناسایی اصل حسن نیت، در جهت تکمیل قواعد حقوقی و هر چه بیشتر اخلاقی و قاعده مند شدن مراحل مختلف قراردادی از جمله دوره پیش قراردادی گام مؤثری بردارد. دوم- با توجه بیشتر به این اصل و تطبیق آن با حقوق اسلام، در صدد ایجاد قانونی در جهت بهبود روابط قراردادی بوده و با استناد به آن در رویه دادگاه‌ها، به این اصل رویکرد مناسب‌تری داشته تا عدالت و انصاف بیشتر رعایت شود و بتوانیم از این اصل در اجرا و تفسیر قراردادها و همچنین در تعدیل آن‌ها استفاده کنیم. سوم- بهتر است قضات محترم در تفسیر قضایی قوانین، حسن نیت را به‌عنوان اصل کلی در فرایند تفسیرهای قضایی مورد استناد قرار داده و این مهم را تبدیل به یک رویه نمایند. چهارم- در قراردادهایی که به شکل استاندارد و از پیش نوشته هستند نیز، شرطی تحت عنوان رعایت حسن نیت در اجرای قرارداد درج شود تا اولاً طرفین را بالصراحه ملزم به رعایت حسن نیت نموده و در موارد نقض حسن نیت توسط یکی از طرفین، قاضی بتواند با فراغ خاطر به حسن نیت استناد نماید و دوماً بدین طریق الزام به رعایت حسن نیت در اجرای قرارداد وارد رویه قضایی و آراء دادگاه‌ها شده و زمینه برای پذیرش آن فراهم گردد.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: تعارض منافع در این مقاله وجود ندارد.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی نگارش یافته است.

منابع

فارسی

- ابراهیمی، یحیی، ۱۳۸۸، مطالعه تطبیقی مفهوم و آثار حسن نیت در انعقاد، تفسیر و اجرای قراردادها، **مجله حقوقی بین‌المللی**، شماره ۴۱.

- اسکنی، ربیعا و نیازی شهرکی، رضا، ۱۳۸۶، مفهوم اصل حسن نیت و رفتار منصفانه، **فصلنامه حقوقی گواه**، شماره ۱۰.

- امینی، منصور و سیفی زیناب، غلامعلی، ۱۳۷۵، حسن نیت، **مجله کانون و کلا**، شماره ۱۰.

- انصاری، علی، ۱۳۸۸، **تئوری حسن نیت در قراردادها**، چاپ اول، تهران، انتشارات جنگل.

- انصاری، علی و عسکری دهنوی، جواد، ۱۳۹۲، مسئولیت مدنی بیمه گذار نقض کننده حسن نیت در مرحله انعقاد قرارداد بیمه، **فصلنامه پژوهشنامه بیمه**، شماره ۱.

- حاجی پور، مرتضی، ۱۳۹۰، نقش حسن نیت در قرارداد، **فصلنامه مطالعات حقوق خصوصی**، شماره ۴.

- رفیع پور طهرانی، حمیدرضا؛ عباسلو، بختیار؛ صادقی زیازی، حاتم، ۱۴۰۰، بررسی تطبیقی مبانی جبران خسارت ناشی از نقض قرارداد در نظام حقوقی کشورهای ایران، کانادا و فرانسه با تأکید بر رهیافت‌ها و دستاوردها، **فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای**، شماره ۴۲.

- ره پیک، سیامک و صحرایی موانه، نادر، ۱۳۹۸، سامان‌دهی نظریه عدالت قراردادی در حقوق فرانسه، انگلیس، فقه و حقوق ایران، **دوفصلنامه حقوق تطبیقی**، شماره ۲.

- سهرابی، حمید؛ عربیان، اصغر؛ الماسی، نجادعلی، ۱۴۰۰، تعدیل وجه التزام قراردادی در قانون مدنی سال ۲۰۱۶ فرانسه، **فصلنامه مطالعات فقه اقتصادی**، شماره ۵.

- عظیمی، اکبر، ۱۴۰۲، مطالعه تطبیقی اصل حسن نیت در حقوق ایران و فرانسه بر پایه اصلاحات ۲۰۱۶، **پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق شرکت‌های تجاری**، دانشگاه علوم قضایی.

- کاتوزیان، ناصر، ۱۳۷۶، **قواعد عمومی قراردادها**، جلد پنجم، چاپ چهارم، تهران، شرکت سهامی انتشار.

- کریمی، عباس و سلیمان، ابوالفضل، ۱۴۰۰، تعهد حسن نیت در قراردادها در حقوق ایران و فرانسه، **فصلنامه تمدن حقوقی**، شماره ۸.

- مافی، همایون، ۱۳۹۴، تأملاتی در باب ضمانت اجرا از منظر حقوق بین الملل عمومی، فصلنامه پژوهشنامه

حقوق تطبیقی، شماره ۲.

لاتین

- Chénédé, François, 2017, La réforme du droit des obligations, Dalloz.
- Ghestin, Jacques, 2019, La bonne foi dans les contrats, Librairie générale de droit et de jurisprudence.
- Jamin, Christophe, 2022, La bonne foi et l'équilibre contractuel, Revue des contrats, No. 87.
- Malaurie, Philippe, 2020, Droit des obligations, Éditions Defrénois.
- Terré, François, 2021, Les grands principes du droit des contrats, Dalloz.

An Analysis of Key Changes in UCP 500 Compared to UCP 600

Homayoun Mafi, Sodabeh Asadian

Judicial Justice in Islamic Criminal Laws

Abolfath Khaleghi, Maryam Khalil Dokht

The Effects of the Pandemic on the Expansion of Terrorism

Mohsen Molaei Fard, Hadi Masoudi Far

Female Victimization Within the Family: Strategies and Foundations for Criminal Protection

Sayyed Alireza Mirkamali, Zahra Mahmoudi, Omid Zeynali

Challenges and Strategies for Implementing Hijab and Chastity

Mahmoud Habibi Tabar, Narges Zandi Aliabadi

Criticism of the Regulations of Article 3 of the Law on the Obligation to Officially Register Real Estate Transactions

Kousar Nazari, Ebrahim Yaghouti

A Comparative Study of the Principle of Good Faith in Iranian and French Law Based on the 2016 Reforms

akbar azimi

Recognition of the Right to the Environment in the Light of International Documents and Judicial Procedures

Mona Davanlou

Reflection on the Trend of Artificial Intelligence in Crime Prevention

Ali Najafi, Sayyed Mohsen Mousavi Far

Feasibility of Criminal and Legal Prosecution of Government Officials in Violation of Citizens' Right to Health

Abolhasan Jannati, Zainab Hashemi Baghi

A Comparative Critique and Analysis of the Nature of Smart Contracts in the Legal Systems of Iran and the United States of America

Amal Solimani, Maryam Eskandari

Comparative Analysis of the Crime of Aggressive Possession of Movable Property in Iranian and English Law:

Principles, Elements and Enforcement Guarantees

Amir Mohammad Mahrokh, Saeid Babaei

Peace Within Iran's Laws, a Comparative Analysis with Other Ways of Dispute Resolution

Mohammadbagher Parsa Pour, Azam Lotfi Neyestanek

Legal Effects and Consequences of Invoking the Rule of Necessity in International Law

Sayyed Mohammad Pedram Bathaei

Analysis of Crimes Related to Speculation Iranian and French Criminal Law

Vahid Kioumars

Comparative Study of Damage Caused by Damage in Iranian Law and International Sale of Goods Convention

Amirmohammad Tavakoli, Setayesh Haj Rajabali Tehrani

A Comparative Analysis of Unilateral Sanctions and Security Council Sanctions: Legal Analysis and Extraterritorial Implications

Sayyed Foad Alavi, Ali Taghi Zadeh, Mohammad Javad Ghasabi Fard

Crimes and Accidents Arising from Work in Iranian and French Law

Sima Soudagar

The Legal Status of the Use of Chemical Weapons by Iraq Against Iran from the Perspective of International Law

Sara Farzadi Mehr, Mojtaba Nazif, Qasim Moghadamian, Esmaeil Amouri

Criminal Policy Alternatives to Imprisonment in Crimes of the United States Armed Forces

Amirhasan Abolhasani, Sayyed Yahya Alavi, Elham Zare

Contract for the Carriage of Goods in the Legal Systems of Iran and France

Mahshid Sadat Tabaei, Fahimeh Taherloo

Establishing Rules of Artificial Intelligence in Combating Money Laundering and Asset Recovery

Ali Moyed Ahmadi, Amirreza Mahmoudi

Ownership of Mars from the Perspective of the 1967 Outer Space Treaty: Legal Analysis of Conflicts and Solutions

Mahdi Gharedaqui

Analysis of the Iranian Legislator's Criminal Policy Against Terrorist Crimes: Challenges and Solutions

Mostafa Rezaei

Conflict of Principles Governing Urban Lands with Property Rights in the Iranian Legal System

Sayyed Mohammadbagher Haghighyeghi, Farzin Yazdan Panah, Hamidreza Konari Zhadeh

A Jurisprudential-Legal Analysis of the Non-Enforceability of the Wife's Right to Divorce Clause in Marriage Contracts

Vahid Parsaei Daadras

The Position of Contract Interpretation in the Iranian Legal System

Aslan Alizadeh, Esmaeil Hoseini

Implementing the Decisions of the Court of Arbitration for Sport at the National Level

Sepideh Ahmadian Fard

Compensation for Personal Loss in Quasi-Crimes and its Examples in Criminal Laws: A Legal and Judicial Review

Meysam Hasani Zadeh

A Jurisprudential and Legal Study of Artificial Insemination in Iran

Fatemeh Moezzi, Hanieh Akbari, Hadi Roustaei